

Pohorje.

Spisal † Janez Koprivnik, šolski svetnik.

(Dalje.)

2. Kredne tvorbe.

Kredne tvorbe, ki se nahajajo na Pohorju, so ali peščenci in laporji ali pa hippuritni apnenec (apnenec hippuritec), tako imenovan po školjki hippurites. Za hippuritni apnenec so proglasili geologi apnenec pri steklarni v Jožefovi Dolini blizu Ribnice, apnenec na Jesenkovem in Zapečnikovem Vrhju na zapadnem Pohorju, onega pri Legenskem Gradu in Starem Trgu (zadnji ne spada več k Pohorju), potem tri nahajališča na južnem znožju Pohorja in eno v Dobrovškem okrožju Zreške župnije. Prvo med temi štirimi nahajališči je Brinjeva Gora s cerkvijo Matere Božje. Podlaga temu hippuritnemu apnencu so gosanski peščenci in laporji, ki leže na sedlu med cerkvama Matere božje in sv. Neže tudi na površju. Dve drugi nahajališči se raztegata in spenjata čez Ljubniški jarek, četrto (ki pa ne spada več k Pohorju) je na Dobrovi med Zrečami in Stranicami.

3. Neogenske ali tercijarne tvorbe.

Zunanji in najnižji rob Pohorskega znožja je na več mestih iz neogenskih, terciarnih ali mlajše-rujavo premoških tvorb. V teh tvorbah razločujemo več stopinj. Najglobljo stopnjo zavzemajo:

a) Soške plasti (Socka, kraj med Novo Cerkvijo in Vitanjo), ki so sestavljene iz sprimkov, premoških skladov, skriljave gline, glinovega laporja in gline. Najobširnejše nahajališče je na južnem znožju srednjega Pohorja, namreč ob znožju med Spodnjim Doličem in Konjicami. V majhnih otokih se nahaja na južnem in severnem znožju vzhodnega dela Brinjeve Gore, nad Zgornjo Poljskavo in pri Razvanju. Soškim plastem podobne so:

b) Ivniške plasti (Ivnik je trg severno od Kozjaka), ki pokrivajo ponikvo v črti Fala-Vuzenica in sestavljajo Pohorsko znožje od Ruš do Radvanja slovite Pekerske Gorice so iz Ivniških skladov.

c) Kongerijske plasti (po neki školjki tako imenovane) in belvederski prodec (po cesarskem gradu Belveder na Dunaju) so najmlajši skladi terciarnih tvorb in sestoje iz mehke gline in ilovice, iz proda in peska. Te plasti sestavljajo Pohorske obronke ob Meslinji med Šent Martinom in Sv. Lenartom, nad Zrečami, pri Oplotnici, Sv. Barbari, Malohorni in na Tepanjskem Vrh, v Čadramljah in na Prihovi, ob Zgornji Ložnici, od Bistrice do Zgornje Poljskave, pri Morju, Slivnici, Hočah, Razvanju in Pekrah; od Fale do Šent-Lovrenca in še nekoliko črez pa pokrivajo Ivniške plasti. Pri Legenskem Gradu je majhen otok, isto tako ob srednji Homšnici.

4. Diluvijske in aluvijske tvorbe.

Diluvij sestoji iz večjega in manjšega kamenja, iz proda, peska in mehke gline. Prod in pesek sta na mestih sprijeta v sprimek, oziroma peščenec. Diluvij pokriva ravnine ob Pohorskem znožju in sicer: Ptujsko Polje ob vzhodnem znožju, Dravsko dolino od Maribora do Ruš, Dravsko dolino pri Vuzenici, pri Dravčah in Trbonjah; Meslinjsko dolino pri Sv. Janžu, Sv. Jederti, Pamečah, Legnu in levo stran imenovanega potoka od Slov. Gradca do Dovž; dalje Dravinjsko dolino okoli Konjic, Oplotniško dolino na levi strani Oplotnice od Malohorne do vasi Oplotnice, Ložniško dolino in Slov.-Bistriško ravnino.

Aluvij se imenujejo tiste mlade naplavine (kamenje, prod, pesek, glina, ilovica), ki so jih nanosile tekoče vode v najnovejši dobi in jih še nanašajo v našem času v nižave. Opazujemo jih ob vseh količkah večjih potokih; v obširnejši meri na Felberjevem Otoku, ob spodnji in srednji Meslinji, na levem bregu Dravinje od začetka Dravinjske doline pri Vavhnerju do Skale pri Konjicah.

Č. Še nekatere rudnine.

Zlato, se nahaja v drobnih zrcih in luskinah v pesku Drave; pri Vurbergu in nižje Ptuja ga perejo Hrvati in Cigani; priden delavec zasluži na dan do 1 K 40 h.

Grafit, listast ali gost, je nadrobljen v gnajs ali v praglinovec, pa tudi v gnezdih in majhnih skladih se nahaja na več mestih v teh dveh kameninah, zlasti pri Rušah in Sv. Lovrencu; blizu Šentlovrenske steklarne so ga pred leti kopali.

Železni kršec ali pirit, po vnanjosti podoben zlatu, se dobiva v kristalih ali skalnat v žilah in skladih; najde se tudi nadrobljen v skriljavcih, kakor na pr. v eklogitu nad Hočami; pri Zgornji Poljskavi so ga pred nedavnim časom kopali; nahaja se v apnencu.

Železni kršec je tudi glavna sestavina one rudne zmesi v Vugovci pod Kebljem, ki je delala rajnemu nadučitelju v Čadramljah, gospodu Bogomiru Malenšku, toliko preglavice. — Druga bistvena sestavina imenovane rudne zmesi je svinčeni sijajnik ali galenit, po licu podoben svincu in sestoječ iz svinca in žvepla. Tretja je blednik ali tetraedrit, bledosiva ruda, ki ima v sebi med drugim tudi srebro, živo srebro in baker. Četrta je cinkova svetlica ali sfalerit, živo se bliščeča ruda največ črne ali rujave barve, sestoječa iz cinka in žvepla.

C. kr. glavni preiskovalni urad na Dunaju je l. 1888. rudno zmes na njene kemične sestavine preiskal ter je dognal, da ima v sebi izmed koristnih kovin: 1.) 12·2 % svinca, 2.) 7·9 % bakra, 3.) 6·6 % cinka, 4.) 0·035 % srebra s sledovi zlata. V 100 kg rudne zmesi je torej 35 gramov srebra. Grof Henkel je gospodu Malenšku že obečal za rudokop 15.000 gld., a ta je hotel imeti 20.000 gld. in to je bilo grofu preveč; pogajanje se je pretrgalo in popolnoma nehalo. Sedaj je rudokop v rokah gospoda drja. Ivana Rudolfa, odvetnika v Konjicah.

Magnetovec ali magnetit je izvrstna železna ruda črnkaste barve. Najde se v kristalih in v skalah; skalnati magnetovec je zrnat ali gost, včasih se nahaja tudi v pesku kot magnetovčev pesek.

Rudeči železovec ali hematit, tudi izvrstna železna ruda, je kakor magnetovec črnkast; če pa drgneš z njim ob trdo rudnino, recimo ob kremen, dobiš rudečo črto, dočim je magnetovčeva črta črna. Nahaja se v kristalih in skalah; skalnati je listast, luskast ali vlaknast.

Ako sta magnetovec in rudeči železovec delj časa izpostavljeni vplivom vode in zraka; se izpremenita v rujavi železovec ali limonit, ki je po barvi črnkast, temno rujav ali rjast.

Magnetovec in rudeči železovec se nahajata (v rogovačniku) na severnem pobočju Velike Kôpe. Obe imenovani železni rudi so poprej tukaj kopali in v plavžih v Meslinju in Vuhredu topili. Dne 8. avgusta l. 1906. sva s tovarišem dr. Poljancem videla 3 zapuščene in skoraj popolnoma zasute stare rudokope; pa jih je še več. V kamenju, ki leži po jamah in okoli jam, sva opazovala razen magnetovca in rudečega železovca tudi bakreni rudi malahit in azurit, ki pričata, da je bil med magnetovcem in rudečim železovcem bakreni kršec, iz katerega sta nastala malahit in azurit. Rujavi železovec so dobivali poprej na Rovtah. Rujavo okro (rujavi železovec, pomešan z glino) kopljejo pri Zgornjih Hočah.

Premog.

Ako leži les in drugi mehli rastlinski deli delj časa na zraku, sprhne, t. j. se izpremeni polagoma v rujav prah, kar opazujemo na starih štorih, starem podrtem drevju, ki se ni spravilo, na starih plotih itd. Čisto drugače pa se izpremene les in rastlinski deli sploh, ako pridejo pod zemljo ali pod vodo, da zrak ne more do njih. Tukaj vedno bolj črne in postajajo bolj in bolj podobni oglju. Pravimo, da so zogljeneli, t. j., se izpremenili v oglju podobni premog. Seveda so morali tisoče in tisoče let ogljenevati, preden se je naredil iz njih premog. Les in drugi rastlinski deli, iz katerih je nastal premog, so prišli pod zemljo, če so se pogreznili velikanski gozdi, če so gozde pokopali zemeljski plazovi, če so vode nanosile drevja in vej v jezera ali v morske zalive, če so se v dolgih časih po močvirjih kopičila stebela močvirnih rastlin. Delj ko so pokopane ali potopljene rastline ogljenevale, boljši je premog, ki se je iz njih naredil. Po starosti in po stopinji zogljenjenja (po stopinji, do katere so rastlinski deli zogljeneli), razločujemo 4 vrste premoga, in sicer: antracit, črni premog, rujavi premog, šoto.

Premog se nahaja v skriljavcih. Imajo ga pa le mlajši skriljavci (od devonske dobe naprej); v starejših, kakor v gnajsu, sludovcu, rogovačniku itd. ga iščeš zaman, kajti takrat, ko so ti nastali, še ni bilo na zemlji rastlin. Zato ima Pohorje premog samo ob znožju, kjer se nahajajo mlajše tvorbe, višje zgoraj ga ni. Antracita in črnega premoga pa sploh nima, ima le rujavi premog. Pod Brinjevo Goro, v Brezju, v Goleku (na severovzhodu od Stranici-Dobrova), v Ljubnici, pri Sv. Križu in v Jamniku pa je rujavi premog tako star, da se bliža po obilici ogljika, ki ga ima v sebi

(60·7, 68·9— 73·83 %) črnemu premogu in je temu tudi po zunanosti (barva, blišč, črta) podoben. Vsled svoje starosti, množine ogljika in čistosti je rujavi premog teh nahajališč izvrstno kurivo, zlasti za stroje in tovarne. Skladi so po dolgosti, širokosti in debelosti različni; debelost se premika med 25 cm in 150 cm, dolgost in širokost pa še nista povsod določeni.

Globlja sta dva sklada v Pučkovi Jami pod Brinjevo Goro, potem skladi v Brezju (vsaj globlji), v Ljubnici (tudi globlji) in Goleku so postlani v gosanske plasti zgornjekredskih tvorb; sklad v Radani Vasi, zgornji sklad v Pučkovi Jami, višji skladi v Ljubnici, sklad pri Sv. Križu in v Jamniku (zadnja dva sta južno krilo Radanovaškega sklada in nista več v okrožju Pohorja) leže v Ivniško-Soških plasteh in spadajo v terciarno ali neogensko dobo.¹

Razen na imenovanih krajih so našli rujavi premog še pri Šent Lovrencu; pri Rušah, pri Legnu in sicer tudi v Ivniško-Soških plasteh; vendar je mlajši in slabši od onega v zgoraj imenovanih nahajališčih, in skladi niso tako močni. V kongerijskih plasteh in v belvederskemrodu se nahaja pri Zgornji Polskavi in na več mestih med Čadramlji in Slov. Bistrico; le-ta pa je mlad in deloma še lesnat, pravi se mu lesnjaški rujavi premog, lesnjak ali lignit.

Šota je iz bilk in stebelc takšnih rastlin, ki rastejo v tesni gneči po močvirjih. Bilke in stebelca so spletena med seboj, kakor dlake v klobučevini. Po barvi je šota bledorujava ali temnorujava in ima 45—60 % ogljika; če je suha, gori kakor rujavi premog, toplote pa daje mnogo manje, a toliko več pepela.

Kakor smo že prej omenili, je na Pohorju šota okoli Ribniškega in Šentlovrenskega Jezera in na Klopnem Vrh, a brez vsega pomena je, ker je na Pohorju dosti drv; jo v dolino voziti, pa ni vredno. — Ako leži tisoče in tisoče let, se izpremeni polagoma v rujavi premog.

(Dalje prih.)

¹ Za podrobneje podatke o teh zanimivih nahajališčih starega rujavega premoga zahvalim gospoda inženerja K. Riethmüller-ja, vodjo premogokopa v Radani Vasi.

Iz Zillertalskih Alp.

Spisal Janko Mlakar.

(Dalje.)

Moralo je že dolgo snežiti; kajti vse je bilo že belo. Črez kake pol ure je ponehalo padati in polagoma so se dvignile tudi megle. Pred seboj zagledava krasni greben, ki se zavija polukrožno od Hochfeilerja do Schönbichlerhorna. V tem velikanskem polukrogu se razprostira širno proti robu silno razzeblo ledišče Schlegeiskeesa, čigar neznatni mejaš Furtschlagelkees kar izgine spričo njegove mogočnosti. Iz tega ledenega morja se pa dvigujejo kakor črne čeri drzni vrhovi, ki nimajo niti za sneg prostora na stenah. Le tuintam se bele na temnih plateh ozke bele proge ter nam kažejo, da so snežinke našle kako ozko lašto ali kak napušč. Ravno tam, kjer se odcepi od glavnega grebena precejšen odrastek in se zavije skoraj pravokotno proti severozahodu, stoji, kakor mogočen ogelni stolp v trdnjavskem zidu, Veliki Mösele (3486 *m*), ki po svoji višini in ogromni zgradbi daleč nadkriljuje vse sosede. Da, ko bi bilo lepo vreme, kako krasen bi bil prehod črez tega ledenega velikana v Zemmgrund! Toda v viharju, snegu in megli bloditi po razpokanem ledeniku in lezti po z ledom prevlečenem pečevju naju ni več mikalo; Hochfeiler naju je bil pravil ob vso — »norost«.

Tudi v zgoraj imenovanem odrastku se ne manjka lepih vrhov, ki gredo zlasti špikovcem prav v slast. Greben se takoj z Mösela silno strmo niža; a kmalu se zopet dvigneta ostri Furtschlagelšpici (3188 *m*); in tako se dalje sedaj niža, sedaj viša črez Schönbichlerhorn in Falgenköpfe, dokler se v Vel. Greinerju zopet ne povzpne 3203 *m* visoko.

Ni čudno torej, da je spričo tako lepega razgleda pot črez Schönbichlerhorn jako priljubljena. Odkar je zgrajena po kopnem svetu »Berolinska pot,« smukajo celo podjetnejši smukavci črez iz Furtschlagelskega doma v Berolinsko koč. Toda prehod je nedolžen le v lepem in če je greben kopen; kajti nama se ni godilo dosti boljše kakor na Hochfeilerju.

Snežilo sicer ni več, zato je pa toliko hujše brilo. Dobro je bilo, da sta nama težka nahrbtnika vsaj hrbte varovala pred mrazom. Snega je bilo vedno več in ker ni še utegnil zmrzniti, udiralo se nama je prav pošteno.

Družbe izprva nisva imela; bila sva popolnoma sama. Ko se pa malo pod Schönbichlerskim ledenikom nazaj ozreva, zapaziva

dva mlada turista na vso moč hiteti za nama. Očividno sta naju hotela prehiteti. Midva, dobrosrčna človeka, kakor sva, jima hrepenjenje po prvenstvu takoj utešiva ter ju počakava in spustiva naprej. Tako je bilo vsem ustrezno; onadva sta bila prva, midva sva pa imela po strmem ledeniku navzgor v svežem snegu — lepo gaz.

Z ledenika pridemo v ozko škrbino, od tod pa splezamo po dobrih skalah in konečno po še precej položnem snežnem grebenu na vrh, ki nosi lepo ime Schönbichlhorn. Tu nas pa zgrabi tako silen vihar, da se še sesti ni izplačalo. Urno se vpišemo v knjigo, nato jo pa mahujemo po drugi strani navzdol proti Zemmgrundu.

Tega plezanja ali plazenja — sam ne vem, kako bi imenoval ta način hoje — ne pozabim nikdar. Da dela kak Olperer sitnosti in težave, je samo ob sebi razumljivo. Da pa zna Schönbichlerhorn, ta ljubljeneec mnogoštevilnih posetnikov iz Prusije, biti tako hudoben, tega res nisem vedel. Berolinska »pot« je bila namreč na grebenu jako lepo z ledom polikana in poštopana s snegom. Ko bi ne bilo ovinkov, bila bi to krasna drsnica. Tako je pa ves čas na desni strani prežal prepad na nas, kdaj kdo izpodrsne in telebi vanj.

Noge so nam bile sploh samo v napoto. Z levico sem se krčevito oprijemal redkih prijemkov, v desnici sem pa tiščal cepin in se z njim varoval pred vožnjo v kraje, kamor nisem bil namenjen. Da je bila stvar še lepša, začelo je zopet snežiti.

Ker sta najina najnovejša tovariša cizala bolj po polževo, sem imel dosti časa počivati in ogledovati okolico. Žal, da nisem videl drugega kakor v bližini sneg, v daljavi pa meglo. To je bilo pa hitro ogledano. Zato sem si preganjal čas s tem, da sem opazoval, kako sta se moja »predplaznika« telovadila po zametenih plateh. Starejši je bil mnogo izurnejši od mlajšega, ki je bil videti, vsaj po tem, kako je rabil cepin, še precej novinec. In res se mu je na nekem nerodnem ovinku izmuznil cepin iz rok in hotel pobegniti na Waxeckkees. Beg se mu je pa ponesrečil, ker ga je na pol pota zadržala velika peč. Sedaj ni kazalo družega, kakor da se je njegov tovariš natvezel na vrv, spustil se za beguncem in ga privlekel nazaj. Med tem sva se midva splazila naprej in kmalu nato pridrsala na Waxeški ledenik.

Na tej strani je pa moralo ponoči strašno mesti, kajti gazila sva sneg do kolen. Dobro, da je šlo navzdol. Prav smilili so se mi tisti turisti, ki so jih vodniki na vrveh še le gori vlekli. Vkljub občutnemu mrazu so bili vsled napora vsi potni.

Ko jo primahava pod Schönbichlergrat, se začne zopet vedriti in tudi megle so se malo razmaknile, da sva vsaj nekoliko vedela, kod hodiva. Onstran lepih lomov Waxeckkeesa zagledava dolgi temni hrbet Rossruckena (2843 m), ravno nasproti pa na zeleni, tuintam pobeljeni planici Berolinsko kočo. Komaj se pa malo ogledava, že je zopet vse zagrnila nagajiva megla. Tako sva imela, kakor prejšnji dan, lepo in podučno skioptično predstavo. Zadnja slika je bila zopet Berolinska koč, ki se je nama pa šele prikazala, ko sva prišla v velikanskem ovinku črez kopni jezik Waxeckkeesa skoraj prav do praga.

(Dalje prih.)

Pozimski poseti Triglavu.

S 6 slikami.

Predpomnja uredništva. Eden najdrznejših in najvztrajnejših zimskih turistov, kar jih poznamo, je č. g. knezonadškofijski kancelar v Gorici, France Setničar. Njemu prav nič ne stori, če prehodi nepretrgoma 20—30 ur, po najnevarnejših potih, v najhujši zimi — čisto sam! Naši bralci se še pač spominjajo njegove veleznamenite ture na Triglav, opisane v našem listu l. 1910, v 2. šte. v.

Gospod Setničar si je stavil nalogo, splezati v vsakem zimskem mesecu na vrh Triglava in preštudirati »razmere« na njem. Pravo merilo mu je Aljažev Stolp vrh Triglava, ki v pravih zimskih mesecih komaj malo kuka iz snega. (Pločevinasta zastava vrh Stolpa ima ustanovno letnico »1895«.)

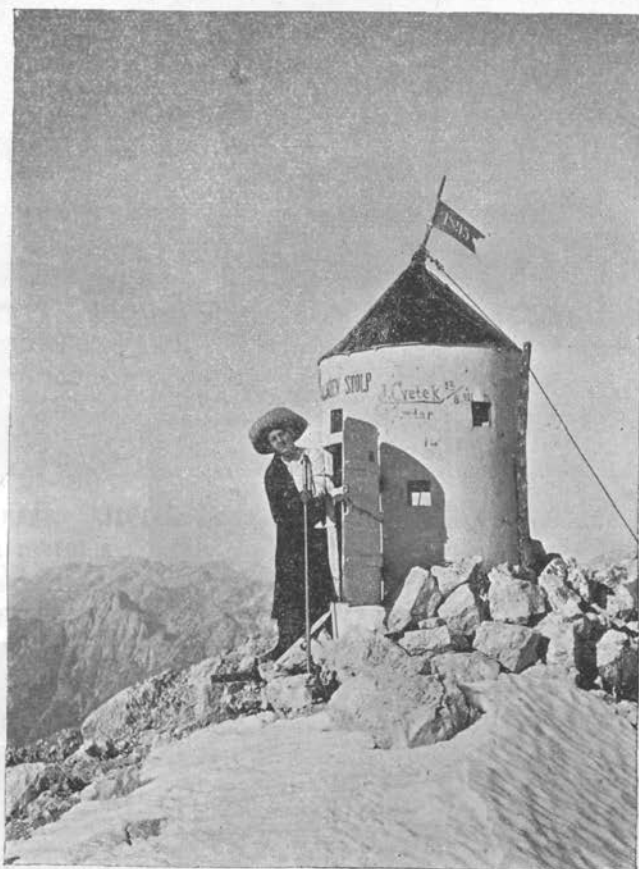
Naš veleturist si je sestavil za vse te mesece kratke beležke, ki jih tu podajamo doslovno, in je vrhutega fotografiral Triglavov vrh ob raznih svojih posetih. Nekatere teh slik smo tu posneli.

* * *

Omenjene beležke gospoda Setničarja se glase: »Bil sem na vrhu Triglava v vseh zimskih mesecih:

1. Dne 18. oktobra: Malo ali nič snega, ki je le na severni strani zjutraj zarana nevaren. Najlepše vreme! (Gl. sliko št. 1.)

2. novembra: Ponajveč vetrno, megleno. Sneg sega že do Velega Polja in je premehak. Izredno kopno je bilo 30. nov. 1908. Do Krmskega Sedla nič snega. Od Kredarice navzgor pa sam led, celo dvojen led; treba sekati globoke in neštnevilne stopinje. Od

1. Aljažev Stolp dne 18. oktobra 1911.

Kredarice do vrha Triglava sem rabil 4 ure. Od tedaj pa hodim na Triglav v zimskem času le po južni strani.

3. decembra: 4. dec. 1911 jako malo snega. Iz Fužin do vrha le 11 in pol ure hoda. (Gl. sliko št. 2.)

4. januarja: 8. jan. 1910 glej popis v Plan. Vestniku 1910 2. števil.

2. Aljažev Stolp dne 4. decembra 1911.

3. Aljažev Stolp dne 24. februarja 1913.

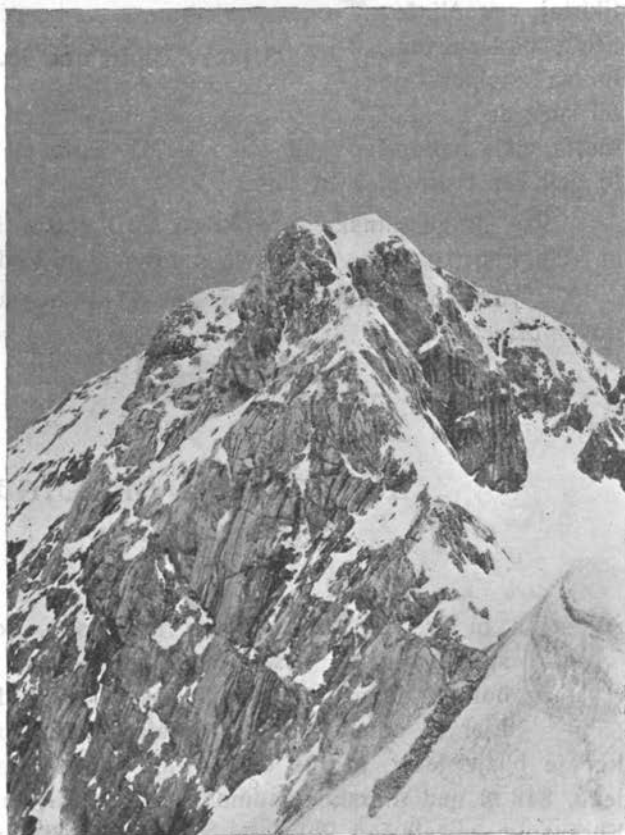
4. Aljažev Stolp dne 1. aprila 1813.

leden. Hodil sem skoraj nepretrgoma 30 ur. (1 dan, 2 noči). (Gl. sl. 3.)

6. Najnevarnejša in najbolj naporna je bila tura 28. marca 1912, zlasti radi obilnega in mehkega snega, ki sem ga moral s Triglavskega grebena cele metre trebiti, da sem prišel do varne stopnje. — Od Marije Terezijene koče do vrha sem rabil 4 ure. Vrh Triglava je bil tako popolnoma zasnežen, da ni bilo sledu o Aljaževem Stolpu.

7. Primeroma lahka je bila tura na Triglav 1. aprila 1913.

Malo novega

5. Aljažev Stolp 16. aprila 1911. (Pogled z Mal. Triglava).

5. 24. februarja 1913: Sneg v Bohinju. Ceste vse ledene. Sneg v solnčni grivi izboren, v senci slab. Rabil sem po dolini žabice (zoper led), od Krmškega Sedla dalje pa dereze. Greben pod Vel. Triglavom jako nevaren. Sneg previseč in krhek,

snega. Stari je skopnil do višine 1400 *m*. Klini in žice na Triglavu skoraj vsi prosti snega. Sestop težji, ker se je izvršil popoldne, ko se je sneg tako omehčal, da kljub krpljam nisem mogel naprej, ampak je trebalo po kolenih se plaziti, po hrbtu se valjati itd. Tura je trajala napornih in zaporednih 26 ur. (Glej sliko št. 4.)

8. V maju je na Triglavu podobno mesecu aprilu. Dne 16. maja 1911 je bilo še več snega. (Glej sliko št. 5.)

6. Aljažev Stolp dne 16. majnika 1911.

Skoraj ves Aljažev Stolp pod snegom, in za stolpom je bil sneg do 1 in pol metra višje nakopičen. (Gl. sliko št. 6.) Tura je trajala 24 ur, gori in doli čez Uskovnico in Tosec.

Vse druge zimske ture pa so šle s Fužin skozi Voje, Vrtačo in Velo Polje, oziroma iz Vrtače naravnost k Vodnikovim Kočam.

V juniju (9. jun. 1908, 6. jun. 1911 je podoba decembra ali novembra.)

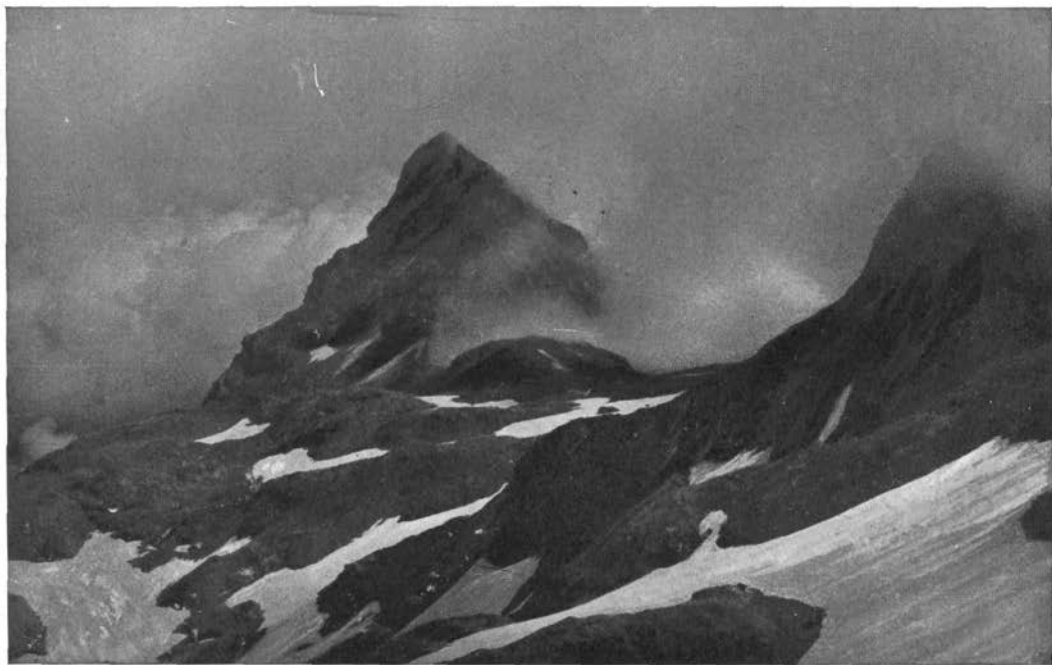
Mangrtska skupina.

Spisal dr. H. Tuma (1911).

(Dalje.)

II.

Da bi prehodil in predelal Mangrtsko skupino od severne strani, sem se naselil avgusta meseca 1911 v Ratečah, v hotelu Mangrt. Stanovanje se dobi tudi v vasi Ratečah, kjer so doma vodniki. Vendar sem si izbral hotel Mangrt, ker je bližje jezer in tik ob postaji. Hotel Mangrt ima solnčno lego, 848 *m* nad morsk gladino. Proti Koroškemu na sever so se Karavanke znižale nad Ratečami na 1400—1300 *m*, gozdnate so in senčne. Naravnost proti jugu moli impozantna, strma piramida Visoke

Pod Triglavom ob nevihti.

Fotogr. Ant. Gregorec.

Ponice (2272 *m*). Pred njo so v polkrogu krnaste špice Male Ponice (okoli 1900 *m*), pod njimi doli v štirih rebrih pa temni smrečni in macesnovi gozdovi. Med Ratečami in Klancem se je dolina precej razširila skoraj brez naklonine (Neigung), kakor hrbet, med Dolinsko Savo in Belopeškim debrom (Talschlucht); zato je tako svetla in zračna.

Hotel Mangrt stoji na Blatih. Tla so bila enkrat močvirna, odtod ime. Ves kraj nosi značaj zračnega zdravilišča. A dočim je sosedna Bela Peč, za kakih 70 *m* nižja, raztresenih hiš po debri Jezerskega Potoka, mnogo manj solnčna in zračna, postala dobro obiskovano letovišče, polno vil in stanovanj, v vasi Rateče ni letoviščnikov in tudi hotel Mangrt kljub izredno ugodni legi služi bolj turistom, dasiravno ne preostaja prostorov. Ako je kak kraj na Gorenjskem ugoden in ima vse predpogoje za zračno in solnčno zdravilišče, je oni, kjer je postavljen hotel Mangrt. Treba bi bilo le kaj storiti, da se napravijo kopeli. Potok Trebiža nima izteka; njegova voda se nabira pod vasjo v Ledinah, ki jih povodnji na široko poplavijo in zablatijo. Tudi vsa studenčna voda med Ratečami in Klancem se izgublja po travnikih, vsled tega postajajo ti v mokrih letih močvirni. Potoki izpod Ponice nimajo rednega odteka in ob nalivih nanosijo kupe prodū z gorskih strmih pobočij, tako da so že velik del plodne zemlje onkraj železniškega nasipa podsuli.

Dolžnost bi bila deželnega zastopstva Kranjskega ukreniti kaj, da vode dobe naraven odtek, in to proti Jezerskemu Potoku. Belo Peč so prejšnje vlade itak protežirale na vse mogoče načine in stiskale Ratečane. Čas bi torej pač bil, da se avtonomno deželno zastopstvo zavzame za to občino ter uredi vodne odteke in pripravi plodna tla Rateška. Z regulacijo vodā pa bi bilo brez posebno velikih stroškov napraviti v Blatih kopeli in vsa lega okoli Rateške postaje in hotela Mangrta bi vprav pozivala na napravo letovišča in zdravilišča.

Najugodnejše izhajališče za Mangrtske ture je hotel Mangrt. Vodnika S. P. D. sta dobra: Ivan Kuri št. 57, Ivan Mezik šte. 15. Seveda velja zanju, kakor skoraj za vse naše Gorenjske vodnike, da so kmečki posestniki in imajo ravno v mesecih počitnic najtežje poljsko delo. Človek pa, ki vstaja ob rani zori in dela naporno do poznega večera, ne more imeti one prožnosti mišic in duha, ki je potrebujejo težje ture. Tudi manjka slovenskim vodnikom vaje v plezanju. Sicer imajo vodniki vrv in cepin, pa največkrat ne vedo, kaj z njimi početi. Hodijo in plezajo pa dobro, ker so bili vsi lovci

in pastirji. Za kozami je bilo preplezati marsikatero pečino bosim in v cokljah. A pozna se vsem tem priprostim ljudem, kako jih vodi instinkt. Skačejo in hodijo kakor divje koze. Kakor divja koza stopa previdno tam, koder še ni nikdar hodila, in tudi v največji nevarnosti postoji in se oprezno ogleda na kraju, ki se ji zdi neznan, ravno tako tudi naši pastirji plezajo in skačejo z največjo drznostjo in brez vsakega premisleka tam, kjer so že enkrat poskusili. Kjer pa jim je novo in neznano, tam nastopi prevelika opreznost in previdnost. Vsi imajo tudi navado, da skušajo priti na vrh kolikor mogoče po ovinkih. Vodniki so torej izborni za navadne ture in tam, kjer so že hodili. Slovenski turisti pa se tudi premalo strežejo vodnikov. Kuri mi je pravil in kazal svojo knjižico, da ima le po par tur na leto, kako leto pa tudi nič, dočim vodniki nemškega planinskega društva v sosedni Beli Peči precej dobro delajo.

Pogodila sva se z Ivanom Kurijem, da me prevodi po vseh gorskih potéh, in sva si izbrala za spremljevalca še Jožefa Tofa, ki kot gonjáč dobro pozna vso Mangrtsko skupino. Obilo mi je vedel povedati stari čebelar Ivan Košir, p. d. Bacon, in stari Tomaž Kerštajn, ki je v mladih letih mnogo prepasel.

Dne 4. avgusta 1911 sem odrinil s Kurijem in Tofom od hotela Mangrt ob 4-ih zjutraj mimo jezer do Jezerske planine ali pri Tamarju. Pašniki ob jezercu so porasli s smrekami in macesni in močno zaprojeni. Do Tamarja je pet četrt ure hoda. Od Tamarja gori se dviga precej strmo pašni gozd Strmec in nad njim položnejši pašnik z grmovjem Za Strmcem. Za njim plani pašnik v Mirnjaku. Ime ima od posutega kamenja in grušča, t. j. od mira. Zadnji del se bolj strmo vzpenja v sesutine (Schutthänge), ki se naslanjajo na steno Mangrta nad Mirnjakom. V kotu Mirnjaka je večni sneg in plaz pod Malim Mangrtom, nad njim vodopad, ki svojo vodo dobiva od Travnika in Malega Mangrta. Iz Mirnjaka zavije pot v Škrile. Pot je nadelana in zaznamovana in gre precej strmo do Zagate. Zagata je Ratečanom toliko ko tesen kamin, in morda bi kazalo to pristno ime rabiti mesto tujke. Nad Zagato se stopi na Travnik.

Travnik je vzhodna plena zelene gore, ki moli pred Mangrtom proti Jezerom. Cela, na to stran vislim podobna gora se imenuje od tod Travnik. Proti jugu ima pečnat rob Mali Nos (1903 m), proti severu pa vrhuje v lepem zelenem stožcu (2197), ki se imenuje Strmi Nos. Plena od Malega Nosu do Strmega Nosu proti vzhodu je Travnik, plena na zahodno osojno stran pa so Police. Pod

Malim Nosom ravno nad Tamarjem je Privat (1307 *m*). To bo bržkone pokvarjeno iz »privod« ali pa »prihod«, t. j. nad Strmaljo, po kateri se ovce ali koze gonijo, med robom, ko se stopi na plano, koder se čreda razkropi. Od Malega Nosu do Strmega Nosu se hodi prav po slemenu do škrbine, pravzaprav sedelca, 2173 *m*, med Strmim Nosom in Malim Mangrtom, 2259 *m*. Mali Mangrt je ime navadno v Ratečah, dočim pravijo Ložanje Mali Mangrt (2366 *m*) vrhu vzhodno od Velikega Mangrta. Loško imenovanje je starodavno, ker so Ložanje tam po svojem že od nekdaj pasli koze in koštrune, dočim je Rateško imenovanje novejši dobi in je zašlo menda od turistov. Stari tega imena od te strani ne poznajo.

Zahodni Mali Mangrt je skalovit in za živino nepristopen, radi tega je pač naravno, da je ostal brez imena. Za turiste pa je jako karakterističen vrh, in ker hodijo mimo na Veliki Mangrt, so ga imenovali Mali Mangrt. Ker ju je treba ločiti, rabiti bo za vrh 2366 Koritniški Mali Mangrt, za vrh 2259 pa Rateški Mali Mangrt. Ves greben od Visokega Mangrta pa do Koritniškega Malega Mangrta imenujejo Ratečani in Ložani splošno »Za Mangrtom«, vojaški zemljevid rabi imenovanje dr. Kugy-ja Manhartgrat.

S slemena Travnika je krasen pogled na Mangrtska Jezera in celo kopanjo. Od Tamarja do Travniškega sedelca je dve uri hoda. Na Loško stran pod Sedelcem je dolina Jama. Pod strmim nosom je zeleni pašnik Velika Ravan, ki moli kakor oster rob na Rateško stran. Med obema strugama Plazov (Lahn) je od Rateške strani viden Nosič, njegovo teme na Loško stran pa je ozka, jeziku podobna trata. Odtod ime Jezik. Ložani imenujejo Jezik tudi vso strmo reber pod Nosičem, tako da govorijo: ovce se pasejo na Jeziku ali doli v Jeziku, dočim Ratečani govorijo: pasemo v Nosiču. Na levo in desno Nosiča je škrbina, ki vede po plazovini precej strmo proti jezerom. Obe plazovini se pod Nosičem združita. Za položen, z bukovim gozdom porasel pašnik, na levo pod Plazi, imajo Ratečani ime Bukovnik. Le to ime je pravo, dočim so Fužinci šele zadnje čase priredili za svojo rabo ime: Lahnsnitz. Ložani govorijo: grem po Jeziku k jezerom, Ratečani pa vsekdar le: skozi Plaze.

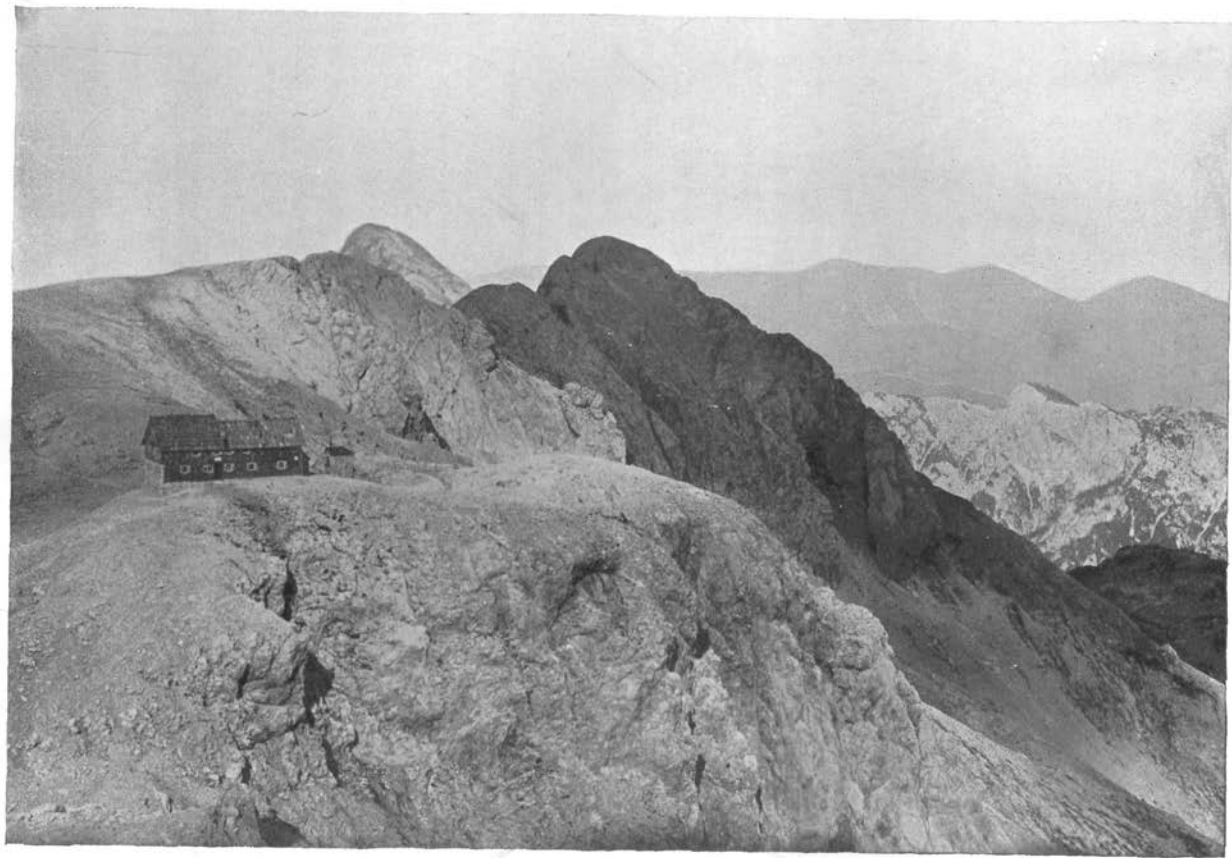
Od Travniške škrbine gre markirana pot na desno doli v nemško Mangrtsko koč (1919 *m*), na levo gori ob robu Mangrtske stene na visoki Mangrt. Kjer je sedaj pot nadelana, so gonili Ložani od davna svojo drobnico na Koritniški Mali Mangrt. Čudno se človeku zdi, ako čita stare popise prvih pristopov na Mangrt, kjer se toliko govori o nevarnostih in prepadih, dočim je slovenski pastir

že stoletja tod gonil brez strahu svojo drobnico. Ratečani so po starem imeli pašo po celi Mangrtski kopanji ter so gonili čez Bukovnik in naprej za Lisičem in čez Síljico v Remšendol. Tam so pasli po Moriški Planinici (1580 *m*). To ime je od nekdanjega bogatega posestnika Moriča iz Koroškega. Pašnik od slemena proti Remšendolu se imenuje Rateška Dnina. Odtod je zašlo v zemljevid Ratschacher Sattel in Ratschacher Gries.

Proti severu so Ratečani pasli do Forke (Mittagskogel, 2062 *m*). Poizvedoval sem mnogo o tem imenu, a nikdo ga ni mogel raztolmačiti ne v Ratečah ne v Beli Peči. Le moj nemški vodnik izpod Klanca mi je modroval, da je Forka pokvarjenka iz nemškega Farrenkraut. Morda je še izza časa furlanskih fužinarjev? Izdaja vojaškogeografičnega instituta 1 : 50.000 imenuje Forkaspitz vrh 1491, dočim Ratečani imenujejo gozdnato panogo od Forke pa doli proti Klanski fužini skupno Črni Vrh. Nemci imajo za 1485 posebno ime Kesselbühl. Nekdanje Rateško ozemlje, oziroma njih paša v Jezerski Planini, je načrtano po grebenu Ponice, grebenu Mangrta, grebenu Malih Špic (2144—2071), Bukovniku, Forki in Črnem Vrh. Imeli so nad 1000 drobnice in le malokdaj je prišla živina iz Bele peči. Zadnja desetletja pa so Fužinci pregradili svojo lastnino, tako da pasejo do Bukovnika pod Črnim Vrhom le Fužinci.

To prvo turo sem porabil z vodnikoma za orientacijo. Hodili smo polagoma in smo rabili do Mangartske kočice cele štiri in pol ure. Že ko smo stopili pod Strmi Nos, so se nabirale južne megle; zato smo opustili hojo na vrh ter smo se spustili čez zahodno Škrbino v Jeziku po Plazéh proti Jezerom nazaj. Ob poldvanajstih, v dveh urah hodá od Mangartske kočice, smo pršli nekoliko mokri pred hotel »Mangrt«.

Naslednje dneve je navadno vsak dan nekoliko rosilo. Zato ni bilo mogoče nikamor; tem bolje sem si ogledal bližnjo okolico Mangrtskih Jezer. Izprehod iz hotela pri Mangrtu čez senožeti, po hladnem gozdu levega brega Jezerskega Potoka, po desnem bregu spodnjega jezera, skozi temen gozd k gornjemu ter pogled izza Jezerca, t. j. gorenjega Mangrtskega Jezera na Mangrtsko skupino nudi toliko užitka, kakor noben kraj lepe slovenske naše domovine. Če sedeš na klop pod košato smreko ob Jezercu, imaš pred seboj Mangrtsko steno okoli 1200 *m* absolutne višine, na sredi katere ponosno stoji skalnati stožec okoli 400 *m* absolutne višine. Panoga Ponice na levo in Forke na desno, z Mangartsko steno v sredi, tvori mogočen skalnat oklep gozdnate kotline, sredi katere leži zeleno

Kredarica — Triglavski Dom.

Jezerce. Vsa Mangrtska stena je nepristopna, v kotlino moli le divja ostroga Gamsovega Roga. Med njo in mogočno piramido Vevnice ti je vidna krnica Zagáče s belo sesutino, nad njo snežišče. Naravnost k Jezercu se steza druga, zelena ostroga travnika. Sredi Plazóv, deleč jih v gorenjem delu na dvoje, štrli špičasti Nosič, dalje na desno rogasta, skalnata zadnja Mala Špica 2071 *m*.¹

Spodnje Jezero je temnozeleno, dočim je Jezerce svetlejše. Leži bolj odprto, solnčno, je sem in tje plitvo, da proseva svetla barva kame-nitega dna. Spodnje jezero je skoro okroglo in je okoli in okoli obrob-ljeno s temnim smrečjem, gorenje pa prehaja v pašnika Rateške Planine. Breg je skalnat; posebno kadar je nizka voda, stopijo čeri na dan. Ima tudi vse polno tolmunov, kleči (Klippe) in zatonov. Dokler ne pride poletna truma letoviščnikov in turistov in jeseni, ko življenje ob jezeru potihne, se zbirajo tu vodne ptice. Tudi čez poletje je zatišij dovolj, da naletiš na divjo raco, ki se strmoglav pred teboj vrže v vodo, plava precej globoko pod njo in ti izgine v skrivališčih brega. Dočim na spodnjem jezeru ni opaziti premembe na vodni ravni, je Jezerce močno giblivo. 84 let stari Kuri mi je pravil, da je bilo Jezerca izza njegovih mladih let komaj polovica in da je blizu srede kot fant kosil travo za lastnike v Fužinah. Pa tudi od leta do leta se pozna naraščanje in upadanje, kakor je več ali manj snega in deževja. Pred leti, pravil mi je Kuri ml., je voda ostajala le še v tolmunih, tako da so rib nalovili kar z ravšeljni. Dol. jezero je tudi mrzleje, kar kaže, da dobiva vedno vode od talnih studencev. Ob gozdni poti proti Klancu vre vse polno mrzlih, močnih studencov, ki morajo biti v zvezi s spodnjim jezerom. Med Fužino in spodnjim jezerom je gozdnati vrh v Kumljih, 1005 *m*. Voda ki se izteka iz jezera, se imenuje Jezerski Potok, Seebach, in ohrani to ime do Belopeške občine, kjer se izliva v Weissenbach na levem bregu, ki tvori Kranjsko-Koroško mejo. Weissenbach prihaja izpod Schönneck-a, dočim se imenuje dolina Weissenbacha v gorenjem delu nad Rovtami (Gereut) Remšendol, in šelo pred Rovtami in Nesselalom in po združitvi z Jezerskim potokom Weissenbachtal.

Dne 9. avgusta sem prehodil pot čez Travnik še enkrat s 14 letnim sinom Ivanom. Odšla sva iz hotela ob 4 in pol zjutraj ter stopila na vrh Mangrta ob 11 in pol. Bila je to zanj prva velika tura. Jaz pa sem imel podvojeno veselje, v njegovi družbi še enkrat pregledati, kar sta mi pred nekoliko dnevi razlagala Rateška vodnika. Ob najkрасnejšem vremenu sva ležala do treh popoldne na pro-

¹ Glej panoramo na prilogi Alpskega Vestnika Češke podružnice št. 2/11.

stornem temenu Velikega Mangrta ter sva odstopila na Loško stran po Bregèh, od Rdeče Glave doli čez Lašte, pod Rdečo Skalo (2094 m) čez Sedlo po zaznamovani poti S. P. D. v Koritniško Kočo, kamor sva stopila ob 6:15 popoldne. Pod Rdečo Skalo tik ob stezi je studenec globoko v votlini, ki je ograjena proti drobnici z mirom (suh zid iz nanešenih kamnov). Kadar je huda suša in ni nikjer več vode, takrat se pastirji plazijo po trebuhu, da pridejo do mrzle dobre vode pod Rdečo Skalo.

(Dalje prih.)

† Prof. Milan Pajk.

(† 18. junija.)

Preteklo je jedva eno leto, kar je spisal prof. Milan Pajk posmrtnico svojemu prijatelju in sestrokovnjaku dr. Cerku; pol leta pozneje nas je zapustil stari naš neumorni delavec Fran Orožen: še pol leta — in s tresočo se roko moramo k imenu »prof. Milan Pajk« začrtati črn križ . . .

Usoda! Usoda! Dr. Cerka nam je ugrabila večnost v cvetu razvoja, v dobi, ko se nam ob njem budile nade; Fr. Orožen se je ulegel k večnemu počitku, ko nam pridelal in priboril, kar more delaven in nadarjen mož v dobi enega človeškega življenja priboriti: prof. Pajk pa nam je vzel, ko je bil že razvil svoje peruti, ko je že dejstveno in plodno dokazal, kaj premore, in so se od leta do leta ob njem izpolnjevale nade. Dr. Cerka je baš začel, Orožen je že dokončaval, a Pajk je bil pri najplodnejšem delu! — In naša domovina naj bi se zdaj ne jokala?

* * *

Milan Pajk je bil ljubljenec sreče. Rojen dne 19. decembra 1876 v Mariboru kot sin pisateljice Pavline Pajkove in učenega pisatelja prof. dr. Janko Pajka je dobival že od mladih nog neprestano pobudo k delu, se je navzel pesniškega duha in se je naučil, življenje soditi in si uravnavati z vzvišenega nesebičnega stališča. Šolal se sicer ni v domovini — gimnazijo je dovršil na akademski gimnaziji na Dunaju, kjer je služboval oče — a ljubezen do doma mu je bila vcepljena v domači hiši in njegovo mehko srce je očitno uživalo pravo srečo, ko ga je služba (l. 1898) privedla nazaj na slovenski jug.

Njegova stroka, zgodovina in zemljepisje, je bila kakor nalašč zanj, odprla mu je neštevilno stikov z domačo zgodovino in s spoznavanjem domačih krajev. Bil je še kakor fantič, ko je nastopil svojo prvo službo, na gimnaziji v Kranju. Otroški pa je tudi še ostal, ko je bil nato nameščen na c. kr. učiteljišču in pozneje na c. kr. realki v Ljubljani, kjer je služboval še zdaj. Njegova brezmejna dobro-srčnost in naivna veselost ga je delala povsod simpatičnega; ko je postajal moško resen, ga je tudi vse brez hlimbe visoko cenilo. Ljubljen pri svojih dijakih realcih, ki so mu bili neizmerno vdani, spoštovan v krogu profesorjev in zelo cenjen pri predstojnikih, je smel pričakovati še lepe bodočnosti. Vprav pri izvršitvi svojega poklica, na poučnem izletu z dijaki, si je nakopal bolezen, ki ga je katastrofalno hitro vrgla smrti v naročje.

Bivajoč v Ljubljani, je postal Milan Pajk kmalu delaven ud vseh združb, ki so količkaj v zvezi z njegovo stroko; pisateljski dar je podedoval od očeta in matere. Kot profesor je dijake neumorno navajal k spoznavanju naše domovine, je bogato opremil kabinet na zavodu in je dijake vodil na poučne izlete; bil je več let blagajnik Muzejskega društva, postal je tudi sourednik »Carniole«; bil je nadalje konservator c. kr. centralne komisije za varstvo spomenikov in odbornik društva za raziskavanje kraških jam. Pisateljati je začel zgodaj, najprej s pesniškimi poizkusi. Objavljal je članke v »Dom in Svetu«, v »Ljubljanskem Zvonu«, v »Carnioli«, v »Slov. Matici« itd. Prevezel je tudi spisovanje učnih zemljepisnih knjig za srednje šole in je obljubo z vzorno vestnostjo izpolnil.

Zelo k srcu priraslo mu je naše društvo, ki se ga je oklepal bolj in bolj. Nele da je postal zvest sotrudnik »Plan. Vestnika«, je on skrbno zasledoval razvoj našega planinstva, je sodeloval pri zemljevidih in je mladino navajal, naj išče okrepila, pouka in razvedrila v naših gorah. Razvil se je tudi sam v dobrega turista in je prehodil vsa naša važnejša gorovja; zato so ga tudi baš krogi planincev posebno cenili.

Planinci ga bomo težko pogrešali kot zvestega brata. Ko bomo hodili po potih, ki smo jih prehodili s Teboj, se Te bomo s solznim očesom spominjali, dragi Milan, zlata duša! Z jasnih višav bomo zrli dol v solzno dolino, ki Te nam je vzela na veke.

J. T.

Naše slike.

1. Kredarica-Triglavski Dom (2515 m). Izpod sten Malega Triglava je povzeta ta zanimiva slika s pogledom na ponosni naš Triglavski Dom. Nad sivo skalo, ki se udara proti Krmu, je na majhni kameniti planoti postavljena lična, z macesnovimi deščicami obita stavba, v tla priključena z železnimi vrvmi, da kljubuje najhujšim viharjem; poleg nje stoji mala zidana kapelica — najvišja v naših Alpah. Tik za Domom se razprostira visoki, le nekaj višji vrh Krédarice (2541 m), znane po širnem, krasnem razgledu; bolj v ozadju stoji temna nje sosed — razorana Rež, izza njih grebenov pa kuka ostrá Rjavina (2532 m). Na desno se nam odpira pogled v dolino Krmo in na onstran dvigajoče se gorovje (Debelo Peč, 2007 m), na severnem obzorju pa nas pozdravlja zelena Golica s Kadilnikovo Kočo (1835 m).

2. Pod Triglavom ob nevihti. Dospeli smo v kraljestvo Triglava in stopajoč po valovitih podih nad Peklom smo občudovali jasne skalnate vrhove in bleščeča se snežišča. Na mah pa se je zakrilo nebo s temnimi oblaki, gorske vile so pričele svoj ples okoli kralja Triglava in so ga hkratu zagnile z neprodornim meglovjem — grom zabuč — bliža se strašna nevihta. Skoro začnela je skalnata okolica, svit še dajejo le razsežna snežišča. Okoli Reži že prihajajo iznad Krme hudourni oblaki, vidna je le še silna Rjavina, ki se je izpremenila v črno, žugajočo nam pošast. Hiteli smo naprej, da dosežemo bližnji Triglavski Dom, le drzni fotograf je zaostal. Kaj mu mari ploha in vihar — da je le skrbno zavaroval dragoceno ploščo, ki je na njo dobil čarobno sliko. Evo je! (Sliko »Pod Triglavom ob nevihti« nam je blagovolilo posoditi uredništvo »Dom in Sveta«, za kar izrekamo najtoplejšo zahvalo.) T.

3. Vrh Triglava, v 6 slikah. (V tekstu str. 136 — 140.)

Obzor.

»Planinski koledar« za l. 1914 izide koncem letošnjega leta. Naprošeni so vsi planinci, ki se za to knjižico zanimajo, da bi poslali izdajatelju do konca avgusta popravke, oziroma dostavke, da bode koledar čim popolnejši. Pri obilici podrobnih podatkov je urednik navezan na prispevke interesentov, sicer nastanejo pomote. Vsak nasvet je dobro došel. — Prejemniki koledarja, ki ga še za l. 1913 in prejšnja leta niso plačali, so naprošeni, da poravnajo svotico in s tem prihranijo izdajatelju sitno opominjanje in pretečo izgubo.

Triglavski kažipot. Z naslovom »Na Triglav, v kraljestvo Zlatorogovo!« izide [začetkom julija t. l. (založnik Hinko Badiura) kažipot v žepnem formatu 11 × 15 cm, obseg 8½—8¾ pol, s trdimi platnicami in okrasom na naslovni strani (Hinko Smrekar), s 27 fotograf. posnetki (B. Brinšek, I. Kunaver, R. Badiura), 3 načrti in 1 zemljevidom v 3 barvah. Obsegal bo vse Triglavske pote in dohode, njegove dolinske postojanke (med Trbižem in Bohinjem, Bledom in Bovcem) itd.

Na podlagi izvesnih pol, ki nam jih je dal g. Rudolf Badiura na razpogo, se more sklepati, da bo kažipot izborno služil svojim svrham. — O knjigi bomo še spregovorili.

Društveni vestnik.

Umrli je gospod Leopold Pagon, trgovec v Cerknem, zvest član Cerkljanske podružnice od časa njene ustanovitve. — Dne 18. junija prof. Milan Pajk. (Gl. str. 146.)

Občni zbori. — 13. Tržaška podružnica. — Pred mnogoštevilno zbranimi planinci, med katerimi smo opazili državnega in deželnega poslanca dr. O. Rybař-a, deželnega poslanca dr. Ed. Slavika i. dr., se je vršil v soboto, dne 19. aprila, v gorenjem prostoru restavracije »Balkan« občni zbor podružnice, ki je pokazal vidno zanimanje za to nele športno, temveč tudi kulturno društvo.

Zborovanje je otvoril podružnični načelnik, gosp. dr. Matej Pretner, s pristrčnim pozdravom na zbrane zborovalce, očrtal je namen in cilje podružnice ter omenjal delovanja, ki ga opisujejo poročila tajnika, blagajnika in jamskih upraviteljev.

Nato je poročal podružnični tajnik, g. Miroslav Pretner, o društvenem delovanju. Iz tega poročila posnemljemo, da je podružnica marljivo nadaljevala svoje delo ter se vsikdar zavedala dolžnosti, ki jih je prevzela. Poročilo omenja razne kraje, ki jih je podružnica zaznamovala in opremila s kařipotnimi tablam, napisi itd. Le řal, da se pořkodovanje in uničevanje teh naprav vedno nadaljuje. Da seznani občinstvo z lepo našo okolico in blišnjimi kraji, je izdal odbor ličen zemljevid z imenom »Okrořje Trsta«, ki je marljivo in skrbno delo našega člana g. Vek. Knafelca. Podružnica prične v kratkem z zgradbo razglednega stolpa vrh Kala nad Sv. Ivanom, in sicer na prostoru, ki so ga vrli Padričani brezplačno odstopili podružnici. Izmed jam, ki jih ima podružnica v upravi, sta omenjeni Divařka vilenica in orjařka jama »Dimnice« v Slivjah, ki se z letošnjim letom bliža otvoritvi. Odbor je skrbel tudi za zabavo svojim članom: priredil je več lepih društvenih izletov, kakor v Borř-Jezero-Bazovico, v prijazno Sorico, na razgledni Trstelj, na pestri Volnik, ter na zeleni Dol-Čaven-Kucelj in Krnico. Razen teh društvenih izletov so priredili člani ře neštevilno manjših in večjih izletov na visoke, strme in snežne gore. Triglav, řkrlatica, Mangart, Karavanke, Kamniške Planine in celo divji Dolomiti so bili cilj mnogim slov. Tržařkim planincem.

Podružnica je bila zastopana na vseh večjih narodnih prireditvah, a posebno častno se je udeležila otvoritve Doma na Vrřiču.

Odbor se je sestel v 13 večjih sejah, a dne 10. maja se je vrřil izredni občni zbor v svrhu izpremembe podružničnih pravil.

Podružnica je řtela v minulem letu 200 članov, a smrt je segla tudi v to vrsto ter pobrala 3 zveste člane. S hvaležnostjo se spominja poročilo »Tržařke posojilnice in hranilnice« za velikodušno podporo ter izreka posebno zahvalo slovenskemu časopisju za pomoč z objavljanjem društvenih vesti in poročil.

Iskren poziv se obraća ob zaključku do članov, da bi v svojem krogu vnemali navdušenje za turistikó ter prirodne divote naše lepe slovenske zemlje. — Tajnikovo poročilo je bilo sprejeto enoglasno in z odobravanjem.

Temu je sledilo poročilo blagajnika g. Jos. Zwitterja, ki je podajamo v sledečem: Denarnega prometa je imela podružnica v preteklem upravnem letu K 12.644'22; prebitek v blagajni koncem leta 1912 je znařal K 907'74. Skupno premoženje podružnice znařa K 10.050'66, ki je po većini investirano

v podružničnih jamah. Tudi to poročilo je bilo odobreno brez prigovora enoglasno. — O Divaški »vilenici« je poročal odbornik Ivan Bandel. Dasi razmere v minulem letu niso bile posebno ugodne za obisk jame, vendar uprava jame ne izkazuje izgube, pač pa še mal prebitek. Med obiskovalci je bila večina Čehov in Nemcev, a tudi posetnikov drugih narodov. Zlasti se je pričelo zanimanje za to jamo med Čehi, o čemer pričajo razni opisi in slike jame po čeških listih. V jami so se izvršile nekatere poprave in priredila se je, kakor vsako leto, o Binkoštih javna razsvetljava v jami.

Skrbno sestavljeno poročilo jamskega upravitelja je bilo sprejeto enoglasno in pohvalno. — Mesto odsotnega upravitelja slivarske jame »Dimnice«, Eg. Čeha, je prečital podru žnični tajnik poročilo. Ta obširni podzemski dom se izroči v kratkem javnemu posetu, ker delo skrbno napreduje pod vodstvom člana župnika gospoda Antona Hreščaka. Poročilo se zahvalja vsem onim, ki so pripomogli za nakazanje državne podpore za delo, zlasti veleč. drž. poslancu Matku Mandiću, in preblag. gosp. baronu Schmidt-Zabierowu, c. kr. glavarju v Voloski. Jamo so obiskala že med delom razna društva kakor: »Societa per scienze naturali«, odsek nem. plan. društva, sekcija Primorsko »Circolo sportivo internazionale« in še več drugih. Vsi so se izrazili jako pohvalno o krasoti v tem bujnem podzemskem domu.

Med raznoterostmi se je priglasil k besedi član g. inž. I. Škoberne, ki je omenjal, da je pred kratkim obiskal jamo in se začudil krasnim delom, ki so bila izvršena v jami. Z neumorno požrtvovalnostjo vodi delo tamošnji župnik g. Anton Hreščak, ki posveča mnogo časa gradbam, ki se vrše v jami.

Na predlog načelnika je bila na občnem zboru enoglasno izrečena župniku gosp. Antonu Hreščaku najiskrenejša zahvala za njega trud in požrtvovalnost. — Nato se je prešlo k zadnji točki: k volitvi odbora. Po kratkem odmoru je bil na predlog člana g. dr. E. Slavika voljen enoglasno sledeči odbor:

Načelnik: dr. Matej Pretner, namestnik: Josip Hočevar, tajnik: Miroslav Pretner, blagajnik: Josip Zwittler. Odborniki: Ivan Bandel, Anton Malenšek, Karel Mahkota, Avg. Waschte; odborniki-župniki: Joško Cvek, Slavoj Dimnik, Anton Toroš. Pregledovalca računov: Valentin Marušić in Nicefor Štefančič. — Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, je načelnik zaključil zborovanje, zahvaljujoč zborovalce za udeležbo in zanimanje, ki bo bodrilo novi odbor k nadaljnjemu uspešnemu delu.

14. Ilirsko-Bistriška podružnica. — Njen občni zbor se je vršil 27. maja 1913 ob 9. uri v restavraciji »Čitalnica«. Predsednik pozdravi navzoče ter poroča tudi v imenu tajnika g. dr. Goršiča, ki je bil med letom prestavljen kot sodni predstojnik v Kostanjevico, o podružničnem delovanju. Glavni uspeh preteklega leta je nakup planinske koč v Črnem Dolu. Izletniki na visoki, po krasni flori in razsežnem razgledu znani Snežnik so pogrešali planinskega zavetišča. Vsled tega je podružnica po dolgih pogajanjih kupila od gozdnih upravičencev planinsko koč v Črnem Dolu v znožju Snežnika za precej nizko kupnino 500 K. Koča je res v slabem stavbenem stanju, toda bila je živa potreba za turiste. Iz tega razloga, kakor tudi radi divne lege Črnega Dola — male z visokimi borovci obrasle doline sredi skalnatega Krasa, z zdravim gorskim zrakom — pa tudi iz narodnostnega razloga, se je podružnica odločila k nakupu omenjene koč. Tako smo zabranili, da se nasprotniki ne vgnezdijo v Črnem Dolu in na Snežniku. Markirala se je pot iz Il. Bistrice v

Črni Dol (rudeče) in od tod na Snežnik (rumeno). Za popravo koč v Črnem Dolu in za povzdig obiska te koč in Snežnika se sicer ni mnogo napravilo, pač pa bo to naloga bodočega odbora. — Podružnica je imela 38 članov.

Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da je podružnica imela 200 K 20 v dohodkov, 149 K 50 v izdatkov; društvena čista imovina znaša K 536.50.

Pri volitvi odbora so bili soglasno izvoljeni za tri leta: načelnik: g. M. Martinčič, davk. v pok.; blagajnik: Vinko Šket, trgovec; tajnik: dr. Franc Kovča, c. kr. sodnik; odbornika: gg. Ivan Vrančič, c. kr. okr. sodnik in sodni predstojnik, in I. Kociančič, postajenačelnik; pregledovalca računov: gg. Albert Domladiš in Anton Žnidaršič. — Pri slučajnostih se določijo pristojbine za Črnodolsko koč in se sklene takoj pričeti s popravo te koč.

Občni zbor Osrednjega Društva se je vršil dne 30. aprila v Narodnem Domu v Ljubljani. Načelnik, odvetnik dr. Fran Tomišek, je, otvorivši zborovanje, pozdravil došle člane in zastopnike Radovljiške, Trboveljske in Tržaške podružnice ter došle poročevalce časopisov (Slovenskega Naroda in Laibacher Zeitung). Podal je kratek pregled o delovanju društva v preteklem društvenem letu. Osrednje Društvo sicer ni vršilo kakih novih planinskih stavb, poskrbelo pa je za toli potrebno popravo Kadilnikove Koče na Golici, Vodnikove Koče na Velem Polju in je dokončalo stavbo koč na Veliki Planini z napravo neobhodno potrebnega vodnjaka; razen tega je podpiral Osrednji Odbor stavbo novega velikega Doma na Vršiču, ki se je izvršila po nasvetih in načrtih in tudi s precejšnjo gmotno podporo Osrednjega Odbora. Koncem leta pa je zadela društvo še mnogo važnejša naloga; prodati se je imel na sodni dražbi Hotel Zlatorog v Ukanci ob Bohinjskem Jezeru. Že pred leti je kupilo društvo tam v bližini svet, kjer je nameravalo postaviti planinsko zavetišče; tu je baš v istem času postavil g. Josip Ravhekar iz Bohinjske Bistrice hotel Zlatorog, in naše društvo ni hotelo delati konkurence domačemu podjetju. Ker pa gosp. Ravhekar vsled neugodnih razmer ni mogel obdržati z velikimi stroški ustanovljenega hotela, je bilo pač v prvi vrsti Slovensko Planinsko Društvo poklicano, da se zanima za nakup njegovega posestva. Promet tujcev se je v zadnjih letih začel v Bohinju zelo razvijati, a bati se je bilo, da ta promet nenadoma zopet propade, ako ne pride ta važna postajanka v Ukanci v prave roke. Zato je sklenil Osrednji Odbor, udeležiti se dražbe, in je kupil hotel Zlatorog skupno za svoto 30.000 K. Seveda bo treba še marsikaj pri tej novi postajanki izpopolnjevati, gotovo pa postane novi planinski dom »Zlatorog« ena najvažnejših naših planinskih postojank, ki bode znatno pospešila razvoj planinstva in prometa tujcev v tem kraju in ob previdni oskrbi tudi dobro gmotno uspevala. — Načelnik se dalje zahvali za znatno podporo deželnemu odboru ter mestni občini Ljubljanski in drugim podpornikom; kajti brez podpore bi društvo ne moglo svojega dela vršiti; posebno zahvalo še izreka Mestni Hranilnici Ljubljanski, ki je s podelitvijo posojila omogočila nakup hotela Zlatoroga. Spominja se s toplimi besedami umrlih članov (glej tajnikovo poročilo) in osobito prerane smrti bivšega dolgoletnega načelnika, g. Frana Orožna, ter bivšega načelnika Radovljiške podružnice, g. dr. Vilfana; v znak sožalja se dvignejo zborovalci s sedežev.

Nato preide k dnevnemu redu. — Tajnik, g. Josip Hauptmann, poroča: „Ob koncu poslovnega leta 1912. je imelo Slov. Plan. Društvo skupaj 3317 članov, in sicer Osrednje Društvo 1035, vse podružnice skupaj pa 2282

članov. V številu članov je društvo napredovalo proti prejšnjemu letu za 42 članov. Podružnic imamo sedaj 24, prejšnje leto jih je bilo 21; nanovo so se ustanovile tri podružnice, in sicer na Dunaju, v Trbovljah in v Vipavi.

Nemila smrt nam je pobrala več navdušenih članov, in sicer so prominili gospodje dr. Edvard Volčič, sodni svetnik v Novem Mestu; dr. Josip Cerk, c. kr. prof. v Ljubljani, ki je, kakor smo že poročali, na Stolu pone srečil; pesnik Anton Aškerc; Fran Korošec, deželni tajnik in večletni odbornik Osrednjega Društva v Ljubljani; Štefan Lapajne, c. kr. okrajni glavar v p. v Ljubljani; Adolf Petrin, mizarski mojster v Ljubljani; Fran Orožen, c. kr. prof. v Ljubljani, častni član in svoječasn predstnik Osrednjega Društva. Mila jim domača zemlja! — Osrednji Odbor je imel v preteklem letu 49 rednih sej, razun teh se je vršil shod delegatov dne 24. novembra, občni zbor pa 27. aprila. Prejeli in rešili smo 1367 dopisov in naznanil. — Omeniti je tudi, da smo priredili meseca svečana 1912 VI. planinski ples, ki je izredno dobro uspel. Tudi pri tej prireditvi je sodeloval požrtvovalni damski odbor pod načelstvom gospe Franje dr. Tavčarjeve. —

Z zadoščenjem smemo poročati, da je društvo tudi to leto napredovalo in doseglo lepe uspehe.

Izdavali smo »Planinski Vestnik«, čigar vsebina vsestransko ugaja. List je prinesel 19 umetniških slik in 19 slik v tekstu, ter mnogo panoram in zemljevidov. Pri tej priliki izvršimo prijetno dolžnost, ko se onim, ki so se trudili in žrtvovali za naš list in mu pripomogli do odličnega ugleda, najpriskrnejše zahvalimo, in sicer uredniku, gospodu ravnatelju dr. Jos. Tominšku, in pisateljem ter fotografom, to so gg. Badiura Rudolf, B. Brinšek, brata Kunaver, Mlakar Janko, Pajk Milan, Pavlin Fr., Pastuškin, Pintar Luka, dr. Tičar Josip, Tominšek Stanko, dr. Tuma Henrik i. dr.

Med važnejšimi turistovskimi napravami, ki jih je Osrednji Odbor v preteklem letu izvršil, omenimo naslednje:

Kadilnikova Koča na Golici se je od zunaj obila s škodljivcami in tudi znotraj preuredila, tako da ima sedaj v I. nadstropju samo ločene sobice. Vodnikova Koča se je tudi obila s škodljivcami in se ji obnovila streha. V Vratih se je za Aljažev Dom napravil nov vodovod, ker stari ni bil več za rabo. Poprava koč na Veliki Planini se je dokončala in izvršil vodnjak iz betona. — Zasnovali smo rešilno postajo v Ljubljani. Dali smo avtorizirati tri nove vodnike: J. Klofutarja v Kranjski Gori, Feliksa Zima v Mojstrani in A. Tožbarja v Trenti. — Založili smo veliko število lepih razglednic, več panoram in zemljevidne razglednice (»Tourenkarten«). — Kakor je že gospod načelnik obširneje poročal, smo kupili meseca decembra na javni dražbi hotel »Zlatorog« v Ukanci ob Bohinjskem Jezeru.

Gradili in popravili smo več planinskih potov — najvažnejša je pot s Kamniškega Sedla na Planjavo — markirali in z napisnimi tablam opremili mnogo potov, osobito v Triglavskem pogorju. — Opravo koč smo izpopolnili, nekaterim kočam smo nabavili nove lekarne, ali pa jih izpopolnili. — Vzdrževali smo vremensko opazovalnico na Kredarici in jo popolnili z novim »Heberbarometrom«.

Delovanje nekaterih podružnic smo podpirali gmotno (posebno Kranjskogorsko in Savinjsko podružnico), sploh pa z nasveti, sodelovanjem in posredovanjem jim šli na roko. — Za sklenjeno izpremembo podružniških pravil je

Osrednji Odbor sestavi enoten načrt in ga v tisku dal podružnicam v porabo; bistveno so sedaj že povsod izpremenjena pravila. Udeleževali smo se priredb naših podružnic, v kolikor so razmere časa dopuščale.

Izposlovali smo za člane Slovenskega Planinskega Društva znižane voznine po železnica Bosne in Hercegovine in izdatne popuste v tamošnjih deželnih hotelih. — Raznim oblastvom smo oddajali svoje mnenje in pojasnila, tako na primer Tržaškemu namestništvu glede nameravane zakonite postavitve podzemeljskih jam in njih favne pod javno varstvo, trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani izjavo glede imenovanja nove železniške postaje Martuljek-Gozd; podpirali smo prošnje za uvedbo novih in boljše ureditev obstoječih železniških zvez itd. — Posredovali smo v ta namen, da je član naše Češke podružnice brezplačno napravil češki prevod nemške reklamne brošure »Veldes am See«, kateri prevod je izdala prometna zveza v Ljubljani. V to brošuro smo dali inserat glede naših koč. — Omeniti nam je tudi da se je vršila na Črni Prsti vodopravna komisija, na kateri je gospod dr. Fran Windischer, tajnik trg. in obrt. zbornice, uspešno zastopal interese podružnice.

Promet v naših kočah je bil zaradi zelo neugodnih vremenskih razmer v preteklem letu sicer nekoliko manjši, nego smo pričakovali, a vzlic temu še zelo zadovoljiv. Ponosni pa smo lahko, da smo preteklo leto imeli priliko pogostiti v naših kočah visoke goste; minister za javna dela, eksclenca dr. Otokar Trnka, in minister za Galicijo, eksclenca Vladislav vitez Długosz, sta bila to leto na letovišču na Bledu in sta od tu v spremstvu dvornega svetnika, deželnega šolskega nadzornika gospoda dr. Antona Primožiča z Dunaja in njegove hčerke gospice Mile Primožić, posetila Golico (Kadilnikovo Kočo), Triglav in naši tamošnji postojanki Triglavski Dom in Vodnikovo Kočo. Gospod profesor Milan Pajk in odborniki našega društva so poskrbeli za primerno postrežbo. Visoka gosta sta se zelo laskavo izrazila o gostoljubnosti v naših kočah, o naših ugodnih napravah in o našem delovanju. V znak hvaležnosti za visoke simpatije jima je naš odbor poklonil album slik najlepših naših planinskih pokrajin, posebno onih, ki sta jih visoka gosta posetila. — Omenimo naj še, da je bil odlikovan naš častni član, duhovni svetnik Jakob Aljaž, z zlatim zaslužnim križcem s krono; slavnostne izročitve se je udeležila tudi deputacija našega odbora, ki je prinesla dičnemu častnemu članu najprisernejše čestitke našega društva. — Gospod Pavel Kunaver, ki je požrtvovalno v smrtni nevarnosti rešil 7 dijakov ob znani katastrofi na Stolu, je bil na prošnjo našega društva od Nj. Veličanstva cesarja odlikovan s srebrnim križem s krono. —

To poročilo je tesno stisnjeno in daje le kratek pregled našega delovanja. Vse podrobnosti smo itak v »Planinskem Vestniku« objavljali. Poročila o delovanju naših podružnic so pa nekatera že bila, druga pa še bodo objavljena v »Planinskem Vestniku«, tako, kakor so nam bila ali bodo došla.

Ob sklepu tajniškega poročila nas veže hvaležna in sveta dolžnost, da se tudi ob tej priliki iskreno zahvaljujemo in hvaležno spominjamo vseh dobrotnikov, darovalcev, sotrudnikov in pospešiteljev. Mnogo jih je imelo Slovensko Planinsko Društvo; saj bi brez njih tudi ne zmoglo obširnega in uspešnega dela. Ker so nekateri vmes, ki želijo ostati neimenovani in ker bi se nam lahko pripetilo, da bi katerega izpustili, hočemo danes navesti le nekatere izmed njih, kakor: cenjene slovenske dame, zveste in marljive

sotrudnike pri izdaji »Planinskega Vestnika«, cenjene slovenske fotografe-amaterje, slavna uredništva časopisov itd. Od mnogo številnih darovalcev naj omenimo le nekatere: visoki deželni odbor nam je za leto 1912 podelil 6000 K podpore, Ljubljanska mestna občina 1000 K, Kreditna Banka 500 K, Kmetiska Posojilnica 100 K in še več drugih zavodov manjše zneske.

Vsi imenovani in neimenovani blagovolijo sprejeti zagotovilo naše najiskrenejše hvaležnosti. Prosimo jih pa hkratu, da blagovolijo tudi v prihodnje ohraniti naklonjenost našemu koristnemu in nesebičnemu delovanju.

Tajnikovo poročilo se odobri.

Nato poda gospod Anton Šušteršič blagajniško poročilo, čigar glavni podatki so sledeči:

Prejemki so znašali K 76.912,77 (med temi članarina 4744 K, podpore 8303,45 K, donos iz oskrbe koč 5922,10 K, donos planinskega plesa 4571,46 K).

Izdatki so znašali 75.493,28 K (med temi upravni stroški 2107,96 K, društveno glasilo 6958,27 K, adaptacija koč in nabava novega inventarja 9590 K 75 v). — Blagajniški prebitok je torej znašal koncem leta 1912 2587,97 K. Društveno premoženje znaša K 114.053,88, to je za K 16.095,03 več nego prejšnje leto.

Proračun za leto 1913 izkazuje dohodkov 26.818,03, izdatkov pa 70.550 K, tedaj primanjkljaj 43.741,97 K. Ta primanjkljaj povzročijo bistveno izdatki za nakup hotela Zlatorog in za tam potrebne investicije; pokrije se ta primanjkljaj po posojilu, ki ga najme društvo na posestvo v Ukanci, in po meničnem posojilu. Društvo more velika bremena in izdatke pokrivati le tedaj, ako mu ostanejo zvesti dosedanji podporniki: razun tega morajo podružnice vsekakor redno plačevati določeni prispevek za Planinski Vestnik. Pričakovati je pač tudi, da bode obisk v kočah v bodoče mnogo boljši nego preteklo leto, ko je turizma silno trpela vsled neugodnega vremena. — Poročilo blagajnika se je sprejelo v vednost.

G. Ivan Mejač poroča, da sta pregledovalca računov (on in g. svetnik Hinko Lindtner) natančno pregledala blagajniške knjige in račune ter našla vse v najlepšem redu, ter predlaga blagajniku in odboru absolutorij, ki se soglasno sprejme.

Nato odredi načelnik volitev enega odbornika-namestnika; iz Ljubljane je odšel in iz odbora izstopil g. nadučitelj Petrovčič; namesto njega je bil poklican v odbor namestnik g. Josip Kunaver; vsled tega pa je treba voliti novega odbornika namestnika. Pri volitvi, ki se vrši po predlogu g. dr. Šviglja z vzklikom, se soglasno izvoli gosp. Rudolf Badiura, računski oficial pri deželnem odboru v Ljubljani.

Pri slučajnostih stavi g. prof. Milan Pajk predlog glede varstva planinske flore; opazuje se, da ljudje naravnost uničujejo planinske cvetke in da prihajajo posebno iz Koroškega ljudje, ki odnašajo s Karavank, posebno z Golice, Begunjsčice in Stola kar cele koše planik; tudi turisti trgajo redke planinske cvetke v prevelikih množinah. O varstvu proti takemu uničevanju je že razpravljajo Muzejsko Društvo; predlaga torej, da naj Slovensko Planinsko Društvo sporazumno z Muzejskim Društvom potrebno ukrepa, da se poskrbi za varstvo planinske flore in da naj se morda vpliva tudi na tržno nadzorstvo v Ljubljani, da prepreči ali vsaj omeji prodajo redkih planinskih rastlin na trgu. Razun tega predlaga g. prof. Pajk, da naj S. P. D. priredi v bližini kake večje planinske postojanke, n. pr. v bližini Hotela Zlatoroga, planinski vrt.

Načelnik pozdravlja predlog in ga da na razgovor, ki se ga udeležijo gg. načelnikov namestnik ravnatelj Macher, dr. Triller, dr. Švigelj in načelnik Radovljiške podružnice, nadučitelj Šega. G. ravnatelj Macher in prva dva sta pojasnjevala, da je Slovensko Planinsko Društvo že sprožilo akcijo, da se sklene deželni zakon v varstvo planinske flore in da je tak zakon bil že tudi deželnemu odboru predložen, da pa se ni sprejel, ker se je bilo ozirati na ugovore domačinov kot lastnikov sveta; škode pri uničevanju flore pa ne delajo v toliki meri domačini, ki prodajajo ali na trg prinašajo planinske cvetke, nego v mnogo večji meri turisti sami, ki na svojih turah cele množine planinskih cvetic potrgajo. Dr. Triller tudi še omeni, da dotlej ni pričakovati zakonitega zaščita planinske flore, dokler ne bodo turisti sami vzgojeni, da jo varujejo. Tukaj ima Osrednji Odbor hvaležno polje, da pouči planinske kroge v svojem glasilu in da vpliva tudi na podružnice, da bodo v istem zmislu delovale. Vendar pa je priporočati, da se obrne Slovensko Planinsko Društvo na deželni odbor, da se zakonodajnim potom kaj stori v varstvo planinske flore. Dr. Švigelj predlaga peticijo na deželni odbor, da se naj vsaj izruvanje planinskih cvetk s korenino potom zakona prepove. Nadučitelj Šega naglaša, da so to pseudo-turisti, ki po nepotrebnem trgajo planinske cvetice; pravi planinec se veseli njih rasti v naravi in le za spomin na krasno turo nabere kak šopek cvetk; domačini in posebno lastniki sveta tudi ponajveč ne nabirajo cvetic za prodajo; v Karavankah store to čisto tuji ljudje, ki prihajajo preko meje s Koroškega.

Načelnik dr. Tominšek pozdravlja to akcijo v varstvo planinske flore in obljubi, da se bode Osrednji Odbor vsekako resno bavil s to zadevo in stopil rade volje v stik z Muzejskim Društvom in z deželno vlado ter deželnim odborom, da se doseže čimprej zakonito varstvo planinske flore, takisto upa, da se v kratkem ustanovi na primernem mestu planinski vrt.

G. dr. Švigelj pozdravlja nakup hotela Zlatoroga, ki je o njem poročal načelnik, kot zelo srečno pridobitev za naše društvo ter predlaga, da se odboru, v prvi vrsti načelniku gosp. dr. Tominšku ter odbornikoma Ivanu Korenčanu in Antonu Šušteršiču izreče zahvala za požrtvovalnost in trud, ki so ga imeli povodom izvedbe in ureditve nakupa. — Predlog se soglasno odobri. G. nadučitelj Šega priporoča izdatno reklamo za Bled in Bohinj, ker je prišlo tamošnje ljudstvo ob sedanjí denarni krizi v težek gmotni položaj.

Gosp. dr. Kokalj opozarja, da so planinske poti večinoma že slabo zaznamovane in da naj odbor vpliva na podružnice, da se zaznamovanje obnovi in da se napisne table na kolodvorih in razpotjih izpopolnijo. — Predlog se sprejme v vednost in načelnik naznani, da ima Osrednji Odbor to itak v letošnjem programu. G. dr. Triller želi, da naj se izda plakat s slikami vseh planinskih koč Slovenskega Planinskega Društva s kratkim opisom v treh jezikih in da se ta plakat po večjih kolodvorih razstavi. — Načelnik se zahvali za stavljeni nasvet in omeni, da se je Osrednji Odbor s tem načrtom že bavil, a da za uspešnejšo reklamo ni bilo dovolj sredstev; razen tega pa preje naše koč niso bile tako vzorno urejene, da bi smeli delati veliko reklamo; sedaj pa, ko so vse naše postojanke popravljene in nekatere zelo udobno prirejene in izvrstno oskrbovane, bo Osrednji Odbor vsekakor skrbel za primerno reklamo.

Ker ni bilo drugih predlogov, je zaključil načelnik občni zbor, zahvalivši so zborovalcem za njih zanimanje.

Ilirsko-Bistriška podružnica S. P. D. naznanja, da se ključ od koč v Črnem Dolu pod Snežnikom dobi pri sledečih gg.: Miroslavu Martinčiču, Vinkotu Šketu in dr. Franu Kovču v Ilirski Bistrici, Ivanu Vrančiču, sod. predst. (društvena hiša), in I. Kocijančiču, postajenačelniku v Trnovem.

Koča na Poreznu. Cerkljanska podružnica oskrbuje svojo kočo na Poreznu (1632 m) začenši s 7. junijem ob nedeljah.

Porezen je kot južni iztočnik Julijskih Alp imenitna razgledna točka, se odlikuje po planinski flori in je zaradi svoje lege nad Bohinjsko železnico zelo primeren za nedeljske izlete. — Dostopen je s postaje Huda južna (ključ pri g. Simonu Kemperle) in iz Podbrda (ključ pri gosp. Ivanu Torkarju) v treh urah.

Frischaufov Dom se otvori 28. junija, Kocbekova Koča pa 8. julija. Oskrbniki so stari.

Novi člani. — Osrednjega društva: gg. Sturm Leopoldina, inženirja soproga, Jugovar Ana, trg. sotrudnica, Vrabl Konrad, trg. sotrudnik, Kuntj Rosa, kontoristinja, vsi v Ljubljani; Otujac Jurij, stud. med. v Škofji Loki.

Cerkljanske podružnice: č. g. Pišot Ivan, kaplan v Cerknem.

Idrijske podružnice: gg. Dr. Bončina Franc, koncipient drž. žel. v Trstu; Lapajne Stanko, cand. iur. na Dunaju; inž. Vaněk Jan, dež. stavb. adjunkt v Ljubljani; Vrtačnik Fani, c. kr. poštna oficijantinja v Idriji.

Il. Bistriške podružnice: gg. Vrančič Ivan, c. kr. sodni predstojnik v Il. Bistrici, Zarnik Alojzij, živinozdravnik v Trnovem.

Kamniške podružnice: g. Močnik Eda v Kamniku.

Koroške podružnice: gg. Primožič Ludovik, nadučitelj v Št. Jakobu; Borovnik Anton, v Borovljah; dr. Hojnik Fran, odvetniški koncipient v Celovcu; č. g. Hojnik Ivan, župnik v Koprivni.

Kranjskogorske podružnice: gdč. Hribar Marija, poštarica v Kranjski Gori; g. Svetina Ivan, c. kr. poštar v Žirovnici.

Podravske podružnice: gg. Dr. Rus Davorin, odvet. kandidat v Mariboru, Bohak Franc, dekan v Slov. Bistrici, dr. Kraigher Alojzij, zdravnik pri Sv. Trojici.

Radovljiske podružnice: gg. Dobravec Ivan, odvetniški kandidat v Radovljici; Mlakar Franjo, hišni posestnik in trgovec v Lescah; Šavrek France, zavarovalni uradnik v Trstu; Čop Marija, posestnica in gostilničarka na Koroški Beli; Ravnik Tončka iz Bleda, Florjančič Ivan, c. kr. poštar na Bledu.

Savinjske podružnice: gg. Kelec Ivan, oficial c. kr. drž. železnice v Ljubljani; Berlisg Josip, trgovec v Rogatcu; dr. Andrej Veble, odvet. kand. v Celju; Černelč Olga pri Sv. Petru pod Sv. Gorami.

Trbovlske podružnice: gg. Poček Janko, trgovec, Bevško; Zupan Ivan, rudniški uradnik, Trbovlje.

Tržaške podružnice: gg. Dr. Boštjančič Leopold, odvet. kand., Dular Josip, c. kr. poštni uradnik, Kraigher Ciril, bančni uradnik, Štubelj Milan, bančni uradnik, Betriani Dore, c. kr. učitelj, vsi v Trstu.

Od uredništva: Prihodnja številka izide s 1. oktobrom.

Vsebina: Janez Koprivnik: Pohorje. (Str. 129.). — Janko Mlakar: Iz Zillertalskih Alp. (Str. 134.). — Pozimski poseti Triglavu. (Str. 136.). — Dr. H. Tuma: Mangrška skupina. (Str. 140.). — J. T.: † Prof. Milan Pajk. (Str. 146.). — Naše slike: Na prilogi: Kredarica — Triglavski Dom, Pod Triglavom ob nevihti. (Str. 148.). V tekstu: 6 slik k članku Pozimski poseti Triglavu. — Obzor: „Planinski koledar“, Triglavski kašipot. (Str. 148.). — Društveni vestnik: Umrla člana, Občni zbori: Tržaške podružnice. (Str. 149.), Ilirsko-Bistriška podružnica. (Str. 150.), Občni zbor Osrednjega Društva. (Str. 151.), Ilirsko-Bistriška podružnica S. P. D., Koča na Poreznu, Frischaufov Dom, Novi člani, Od uredništva. (Str. 156.).